

Ф.6 ТИПОЛОГИЯ НА ДОКУМЕНТИТЕ / ПРОИЗВЕДЕНИЯТА – ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

СТАТИИ И ДРУГИ СЪСТАВНИ ЧАСТИ

1.01	<p><i>Оригинална научна статия</i></p> <p>Оригинална научна статия е първото публикуване на оригинални научни резултати във форма, която позволява да се повтори процеса на изследването и да се потвърдят резултатите. Тя е организирана в съответствие със схемата IMRAD (Introduction, Methods, Results And Discussion) за експерименталните изследвания или в описателен вид за дескриптивните научни области. Тя трябва да бъде публикувана в научно списание, чиито критерии за подбор са основани на система на предварително рецензиране на предлаганите статии. Статията трябва да бъде рецензирана и системата за предварително рецензиране трябва да личи от указанията за авторите.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, независимо дали те са излезли като специален брой на научно списание, не се включват в тази категория. Те се класифицират в 1.06 или 1.08.</p>
1.02	<p><i>Обзорна статия</i></p> <p>Обзорна статия е преглед на най-новите произведения в определена научна област, на произведенията на определен изследовател или група изследователи с цел да се обобщи, анализира, оцени или синтезира публикувана информация. Той е основание за нов синтез, който включва и резултатите от изследванията на автора. Тя трябва да бъде публикувана в научно списание, чиито критерии за подбор са основани на система на предварително рецензиране на предлаганите статии. Статията трябва да бъде рецензирана и системата за предварително рецензиране трябва да личи от указанията за авторите.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, независимо дали те са излезли като специален брой на научно списание, не се включват в тази категория. Те се класифицират в 1.06 или 1.08.</p>
1.03	<p><i>Кратка научна статия</i></p> <p>Кратката научна статия е оригинална научна статия, в която са пропуснати някои от елементите на схемата IMRAD. Тя обобщава резултатите от завършена или текуща научна дейност. Тук се включват и кратки обзори и предварителни публикации когато имат значимост на кратки научни статии.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, независимо дали те са излезли като специален брой на научно списание, не се включват в тази категория. Те се класифицират в 1.06 или 1.08.</p> <p>Кратки доклади на конференция не влизат в тази категория, дори когато са публикувани в научно списание, но може да се отнасят към категориите 1.10 или 1.12.</p>
1.04	<p><i>Професионална статия</i></p> <p>Професионална статия е представяне на познати неща с ударение върху приложимостта на резултатите от оригинално изследване и разпространяване на знание. Сложният текст е адаптиран към потребностите на ползватели и читатели на професионалното или научно списание, в което е публикувана статията.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, независимо дали те са излезли като специален брой на професионално или научно списание, не се включват в тази категория. Те се класифицират в 1.07 или 1.09.</p>
1.05	<p><i>Научно-популярна статия</i></p> <p>Популярна статия е статия, която се занимава с популяризиране на научно или професионално знание, както и с общественото значение на изследователски и развойни дейности. Обикновено тя се публикува в популярни списания, вестници и списания за популяризиране на науката.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, независимо дали те са излезли като специален брой на списание, не се включват в тази категория. Те се класифицират в</p>

	1.07 или 1.09.
1.06	<p><i>Публикуван доклад от научна конференция (основен доклад)</i></p> <p>Основният доклад трябва да личи от публикацията или от програмата на конференцията или да се докаже чрез поканата, отправена от организатора на конференцията и трябва да отговаря на критериите от 1.08.</p> <p>Основният доклад се отличава по значимост от всички останали доклади на конференцията. Обикновено такива доклади се изнасят на пленарни заседания за откриване или закриване на конференция и обикновено в сборниците с доклади от конференции спадат към отделна категория (напр., „Основни доклади”). Обичайните покани за участие с доклад в конференция не принадлежат към тази категория.</p>
1.07	<p><i>Публикуван доклад от професионална конференция (основен доклад)</i></p> <p>Основният доклад трябва да личи от публикацията или от програмата на конференцията или да се докаже чрез поканата, отправена от организатора на конференцията и трябва да отговаря на критериите от 1.09.</p> <p>Основният доклад се отличава по значимост от всички останали доклади на конференцията. Обикновено такива доклади се изнасят на пленарни заседания за откриване или закриване на конференция и обикновено в сборниците с доклади от конференции спадат към отделна категория (напр., „Основни доклади”). Обичайните покани за участие с доклад в конференция не принадлежат към тази категория.</p>
1.08	<p><i>Публикуван доклад от научна конференция</i></p> <p>Принос от научна конференция (лекция, доклад, постер), излязъл без съкращения в публикувани като монография материали от конференцията, в редовен или специален брой на научно списание или на уебсайт, поддържан от организатора на конференцията. Публикуваната статия трябва да бъде организирана като научна статия.</p> <p>Предварителният подбор според критерии за оригинални научни статии и/или самостоятелни научни съставни части в монографии се преценява на основата на типологията на материалите от конференцията, които могат да бъдат самостоятелна монография, редовен или специален брой на списание, приложение или мрежови ресурс.</p> <p>В тази категория не се включват резюмета, разширени съдържания или публикувани слайдове (виж 1.12).</p>
1.09	<p><i>Публикуван доклад от професионална конференция</i></p> <p>Принос от научна конференция (лекция, доклад, постер), излязъл без съкращения в публикувани като монография материали от конференцията, в редовен или специален брой на професионално (или научно) списание или на уебсайт, поддържан от организатора на конференцията.</p> <p>В тази категория не се включват резюмета, разширени съдържания или публикувани слайдове (виж 1.13).</p>
1.10	<p><i>Публикувано резюме на доклад от научна конференция (основен доклад)</i></p> <p>Основният доклад трябва да личи от публикацията или от програмата на конференцията или да се докаже чрез поканата, отправена от организатора на конференцията и трябва да отговаря на критериите от 1.12.</p> <p><i>Основният доклад се отличава по значимост от всички останали доклади на конференцията. Обикновено такива доклади се изнасят на пленарни заседания за откриване или закриване на конференция и обикновено в сборниците с доклади от конференции спадат към отделна категория (напр., „Основни доклади”). Обичайните покани за участие с доклад в конференция не принадлежат към тази категория.</i></p>
1.12	<p><i>Публикувано резюме на доклад от научна конференция</i></p> <p>Резюме или разширено резюме на принос (лекция, доклад, постер) от научна конференция, публикувано в материали от конференцията, в професионално или научно списание или на уебсайт, поддържан от организатора на конференцията.</p> <p>Към тази категория се включват и разширени резюмета и публикувани слайдове.</p>
1.13	<p><i>Публикувано резюме на доклад от професионална конференция</i></p> <p>Резюме или разширено резюме на принос (лекция, доклад, постер) от конференция, публикувано</p>

	<p>в материали от конференцията, в професионално или научно списание или на уебсайт, поддържан от организатора на конференцията.</p> <p>Към тази категория се включват и разширени резюмета и публикувани слайдове.</p>
1.16	<p><i>Самостоятелна съставна част на научна монография</i></p> <p>Самостоятелна научна съставна част или глава от монография се каталогизира като отделна библиографска единица само когато се отнася до т.н. сборна публикация с обособени статии от различни автори, а не до цялостен текст от повече автори, които са посочени на заглавната страница на монографията. Тук се включват и карти с научен характер, когато са самостоятелни произведения с установено авторство.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, в тематичен или специален брой на списание или съставни части или глави от видовете публикации, описани в 2.04, 2.05, 2.12, 2.13 и 2.14, не се включват в тази категория</p>
1.17	<p><i>Самостоятелна съставна част на професионална монография</i></p> <p>Самостоятелна професионална съставна част или глава от монография се каталогизира като отделна библиографска единица само когато се отнася до т.н. сборна публикация с обособени статии от различни автори, а не до цялостен текст от повече автори, които са посочени на заглавната страница на монографията. Тук се включват и професионални карти, когато са самостоятелни произведения с установено авторство.</p> <p>Доклади на конференции, които са публикувани в сборници от материали, в тематичен или специален брой на списание или съставни части или глави от видовете публикации, описани в 2.05, 2.12, 2.13 и 2.14, не се включват в тази категория.</p>
1.18	<p><i>Статия в енциклопедия, речник и др.</i></p> <p>Статията като съставна част съдържа общо систематично изложение и преглед на конкретна тема, проблем, предмет, дума, лице или събитие. Каталогизират се само статии, които се състоят от повече от 200 думи. Самостоятелните научни есета, които са съпоставими със самостоятелни научни съставни части от монографии могат да се класифицират към категорията 1.16</p>
1.19	<p><i>Отзив, рецензия, критична статия</i></p> <p>Материал в научна или професионална публикация (списание, книга и др.), в който авторът прави оценка или доказва правотата/погрешността на научно или професионално произведение, критерий, идея или заключение и/или отхвърля или подкрепя гледищата на други автори. Преглед на професионално становище, преценка на научно, професионално или художествено произведение, особено по отношение на неговото качество.</p>
1.20	<p><i>Предговор, послеслов</i></p> <p>Кратко есе преди или след основния текст, което се отнася до него или до неговия автор. Изложения на признателност, благодарности и т.н. не се каталогизират. Придружителните студии от научен или професионален интерес могат да се класифицират към 1.16 или 1.17.</p>
1.21	<p><i>Полемика, дискусия</i></p> <p>Материал, в който авторът доказва правилността на определен критерий, на свое схващане или становище и отхвърля или подкрепя възгледите на други автори.</p>
1.22	<p><i>Интервю</i></p> <p>Разговор с научна или професионална стойност, който е замислен за публикуване и издаден най-често под формата на въпроси и отговори.</p> <p>Публикации, които са основани на отговори на въпроси, но не са публикувани под тази форма, както и отделни изявления, изказвания на кръгла маса и въпросници не се включват в тази категория.</p>
1.23	<p><i>Художествена съставна част</i></p> <p>Поезия, проза, композиция и други художествени съставни части, които са включени в завършена творба.</p>
1.24	<i>Библиография, показалец и др.</i>
1.25	<i>Други съставни части</i>

МОНОГРАФИИ И ДРУГИ ЗАВЪРШЕНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

2.01	<p><i>Научна монография</i></p> <p>Научна монография е публикация, в която научно, систематично, в подробности и цялостно са разгледани проблем, въпрос или предмет, лице или събитие. Публикацията е в един том или в ограничен брой томове, които са публикувани едновременно или в предварително определен период от време. Такава публикация трябва да бъде рецензирана и може да има всички необходими елементи, за да ѝ бъдат определени CIP и ISBN (ISMN). В тази категория се включват и научни публикации на оригинали с критичен апарат, научни преводи с коментари, научни речници и научни карти.</p> <p>Материали от конференции, завършени или други доклади за научна дейност (дори и когато са подвързани) не се включват в тази категория. Докторски дисертации, публикувани по-късно като научни монографии, също не се включват към тази категория, ако в съдържанието не са направени актуализации/промени. Решенията за изключения се вземат от отговарящата за науката държавна институция.</p>
2.02	<p><i>Професионална монография</i></p> <p>Професионална монография е публикация, в която професионално са разгледани проблем, въпрос или предмет, лице или събитие. Публикацията е в един том или в ограничен брой томове, които са публикувани едновременно или в предварително определен период от време. Такава публикация трябва да има всички необходими елементи, за да ѝ бъдат определени CIP и ISBN.</p> <p>Материали от конференции, доклади за резултатите от завършени проекти или други доклади за научна дейност (дори и когато са подвързани) не се включват в тази категория.</p>
2.03	<p><i>Одобрен учебник за университет и висше училище</i></p> <p>Учебник за висше училище е вид публикация, която е предназначена за студенти и се препоръчва като образователен материал за определен курс на обучение или предмет (напр., учебник по алгебра, практически курс).</p>
2.04	<p><i>Одобрен учебник за средно или начално училище</i></p> <p>Учебник за основно и средно училище и друг вид неуниверситетско образование. Такъв учебник се подготвя в съответствие с посочен учебен план и се утвърждава по съответна процедура.</p>
2.05	<p><i>Други образователни материали</i></p> <p>Систематично изложение на образователния материал в съответствие с учебна програма, подготвено от автора въз основа на собствени или чужди материали (записки от лекции, сборник материали, размножени бележки към лекции), сборник от упражнения и задачи по определен предмет и други образователни инструменти (напр. звукови материали, мултимедиа и др.).</p>
2.06	<p><i>Наръчник, речник, списък от термини, атлас, карта</i></p> <p>Публикация с общ или професионален характер, в която са представени ясно данни и указания за определена област или предмет.</p>
2.07	<p><i>Библиография</i></p> <p>Редактиран общ преглед на публикувани и/или изпълнени произведения, издаден във вид на монография.</p>
2.08	<p><i>Докторска дисертация</i></p> <p>Докторска дисертация е произведение, за което авторът получава званието доктор (PhD).</p>
2.09	<p><i>Магистърска теза</i></p> <p>Магистърска теза е произведение, за което авторът получава образователната степен магистър.</p>
2.10	<p><i>Теза след специализация</i></p> <p>Теза за специалист е произведение, за което авторът получава образователната степен специалист.</p>
2.11	<p><i>Бакалавърска теза</i></p> <p>Бакалавърска теза е произведение, за което авторът получава валидна професионална степен.</p>
2.12	<p><i>Заключителен доклад за изследване</i></p>

	Публикация, която показва развитието и резултатите (знания и открития) на задачи, свързани с развитие на науката. Тази категория включва само завършени доклади, които са обществено достъпни. Временни, междинни и годишни доклади, както и административни доклади, предназначени за финансиращи институции не се регистрират.
2.13	<i>Студия, предварително проучване, изследване</i> Доклад за приключена проектна задача във вид на завършена професионална публикация, т.е. документация, предназначена за известен ползвател, в която, на основата на релевантни източници на информация, е разгледан систематично и подробно определен проблем или тема и е предложено указание за разрешаване на проблеми и насоки за бъдеща работа.
2.14	<i>Проектна документация (идеен проект, работен проект)</i> Проект може да се издаде като цялостна публикация, в която са определени методите и начините на извършване на бъдеща дейност. На практика се отнася до съвкупност от планове, технически спецификации и обща оценка на разходите за определен обект (напр., проект за път, за сграда в строителното инженерство и архитектурата, проект за машина в машинното инженерство, проект за информационна система, проект за инвестиция в икономиката и т.н.).
2.15	<i>Експертна оценка, арбитражно решение</i>
2.16	<i>Художествено произведение</i> Поезия, проза, композиция, кинофилм, рисунки и други художествени произведения.
2.17	<i>Каталог на изложба</i>
2.18	<i>Научен филм, звукозапис или видеозапис</i> Публикуване на научни проблеми и резултати на филмова или магнитна лента или друг електронен носител на информация. Научно-популярните документални филми, създадени за телевизията, не се включват в тази категория.
2.19	<i>Популярен филм, радио или телевизионно предаване</i> Пуснат в прожекция филм или излъчено радио или телевизионно предаване, в които документално и професионално е разгледан определен предмет. Когато не се каталогизира на основата на представено копие, материалът се класифицира в 3.11.
2.20	<i>Цялостна научна база данни или корпус</i> Колекция от електронни данни, чиято научна стойност се проявява при използването им за изследване на много и различни теоретични и приложни проблеми. Тя трябва да бъде резултат от приключило научно изследване и да отговаря на стандарти за високо качество. Качеството се установява на основата на подробна съпроводителна документация. Колекцията трябва да бъде обществено достъпна в национални или международни архиви за научни данни. Тя трябва да бъде документирана и достъпна във форма, която позволява да се повторят направените въз основа на нея и публикувани научни заключения. Корпусът е унифицирана колекция от автентични текстове със стандартна вътрешна структура и идентификатори, създадена в съответствие с предварително определени критерии и със специфична цел, която е достъпна по електронен път и е снабдена с инструменти за многопластово търсене и статистическо каталогизиране на данни.
2.21	<i>Софтуер</i> Софтуер на дигитални носители, който е обществено достъпен или е разработен за известен ползвател. Произведението трябва да бъде с установено авторство. Софтуер, използван за поддръжка на информационна система или процес не се класифицира в тази категория, тъй като обикновено е произведение с колективно авторство.
2.22	<i>Нова разновидност на селскостопански растителен вид</i> Нова разновидност на селскостопански растителен вид е интелектуална собственост, която е доказана с решение за потвърждаването или запазването ѝ, издадено от компетентен държавен орган на основата на международно сравними резултати от изпитване за DUS (Distinctness, Uniformity and Stability), проведено от признати от ЕС институции и е включена в Общия каталог на разновидностите на селскостопански растителни видове на Европейския съюз
2.23	<i>Искане за регистриране на патент</i> Заявлението за регистриране на патент има статут на искане за патент за периода от подаването

	му до публикуването на патента в официалния орган на службата, опълномощена да защитава интелектуалната собственост. Службата издава разписка за полученото заявление.
2.24	<i>Патент</i> Патентът е защитено изобретение. Той се получава след публикуване на искането за регистриране на патента и регистрирането му от службата, опълномощена да защитава интелектуалната собственост. След присъждането на патента записът, който съдържа искането за регистриране на патента (2.23) трябва да бъде заличен! Когато няколко патента, принадлежащи към едно и също семейство са присъдени от различни страни на едно и също изобретение, точки се определят само за един запис (избран от изобретателя или заявителя). На останалите записи не се присъждат точки. Изключение от това правило са патентите, при които оригиналното изобретение е претърпяло значителни изменения.
2.25	<i>Други видове монографии и завършени произведения</i>
2.30	<i>Материали от конференция с нерецензирани доклади</i>
2.31	<i>Материали от научна конференция с рецензирани доклади (международни конференции или конференции в чужбина)</i>
2.32	<i>Материали от научна конференция с рецензирани доклади (конференции в страната)</i> Материали от научна конференция с доклади, рецензирани според критериите за оригинални научни статии или самостоятелни съставни части от научни монографии. Материалите трябва да бъдат издадени като самостоятелни монографии, редовен брой, специален брой или приложение на списание. Рецензирането на докладите трябва да личи от сведения в публикацията. Международните конференции се организират и координират от международен програмен комитет.

ПУБЛИЧНИ ИЗЯВИ (СЪБИТИЯ)

3.10	<i>Художествено представление</i> Концерти, театрални и оперни представления и други публични представления на художествени произведения.
3.11	<i>Радио или телевизионно събитие</i> Участие в радио или телевизионни предавания, прегледи, интервюта и др.
3.12	<i>Изложба</i> Изява, която е организирана от автора на изложените произведения или от автора на изложбата.
3.14	<i>Лекция в чуждестранен университет</i> Лекция в университет, научна или академична институция и научни дружества извън страната. Други гостувания в чуждестранни университети се включват в биографията.
3.15	<i>Непубликуван доклад на конференция</i> Заглавието на доклада трябва да личи от програмата на конференцията.
3.16	<i>Непубликуван основен доклад на конференция</i> Непубликуваният основен доклад трябва да личи от покана от организационния комитет или от програмата на конференцията. Обикновено такива доклади се изнасят на пленарни заседания за откриване или закриване на конференция.
3.25	<i>Други публични изяви</i>

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ОБЯСНЕНИЯ И УКАЗАНИЯ

Библиографските записи за системата COBISS се създават от специално обучени библиотекари в отделните библиотеки. Статиите и другите съставни части и монографиите и другите завършени произведения се каталогизират в съответствие с първичен документ/произведение. Публичните изяви (събития) се регистрират на основата на съответно доказателство за осъществяването им. Когато библиотеката не притежава публикацията, тя трябва да бъде предоставена на библиотекаря от автора. Прецизното класифициране на типологията на библиографските единици е отговорност най-вече на автора, а видът на документа/произведението може да бъде определен и от специалист по съответната тематична област.

Видът на статията се определя на основата на:

- сведение за вида, посочен обикновено в рубриката, под която е публикувана статията,
- сведение, че списанието публикува само статии, класифицирани към определена категория, което обикновено се съдържа в указанията за авторите,
- название на рубриката, под която е публикувана статията, когато списанието е оформено по такъв начин.

В други случаи библиотекарят, със съдействието на автора или на специалист по тематичната област, може да определи вида на документа/произведението според описанието на видовете документи/произведения в тази типология.

По правило в системата COBISS не се въвеждат записи за неотпечатани съставни части (напр., записи за статии от списания и за глави от монографии).

Изключения:

- Статии, които отговарят на следните три критерия:
 - статията е приета за публикуване;
 - статията вече е публикувана или може да се види в пълнотекстов вид на уебсайта на издателя;
 - на статията е определен DOI (идентификатор за дигитален обект).
- Глави от монографии, които отговарят на следните три критерия:
 - главата вече е публикувана в пълнотекстов вид на уебсайта на издателя;
 - на главата и/или монографията е определен DOI (идентификатор за дигитален обект);
 - данните от уебсайта на издателя са достатъчни за създаване на нов запис от каталогизатора.

Каталогизаторите създават предварителен, незавършен запис за съставни части, които отговарят на изброените по-горе критерии.

Преди да се създаде предварителният незавършен запис, изследователите са задължени да информират каталогизаторите, ако съставната част е доклад на конференция, който ще се публикува в списание.

Каталогизаторите могат да довършат непълния запис, когато списанието или монографията се публикуват. Те трябва да бъдат предупредени за това от изследователите. Преди да се завършат

записите, типологията не се сверява.

Когато едно и също съдържание излиза на различни носители или в различни публикации и се налага да се направят няколко записа, точки се определят само на един запис (на останалите записи не се определят точки). Това се отнася за: монографии, публикувани в печатен и електронен вариант, дипломни работи, публикувани по-късно (напр., произведения, номинирани за наградата Прешерн), статии, публикувани по погрешка в два броя на едно и също списание и др.

Правила на системата COBISS:

- когато статията съществува в електронен и печатен вариант, се създава запис само за едната от версиите;
- когато оригиналният текст и преводът са излезли в едно и също издание, се създава само един запис;
- не се създават записи, които се отнасят до организиране на събития и присъдени награди, тъй като това е част от биографична информация.